

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2017

GESKIEDENIS: VRAESTEL II

NASIENRIGLYNE

Tyd: 3 uur

200 punte

Hierdie nasienriglyne is voorberei vir gebruik deur eksaminatore en subeksaminatore, wat 'n standaardisasievergadering moet bywoon ten einde te verseker dat die riglyne konsekwent geïnterpreteer word en gedurende die nasien van kandidate se skrifte toegepas word.

Die IEB sal nie enige gesprek van korrespondensie oor enige nasienriglyne voer nie. Daar word besef dat daar verskillende sienings oor sekere sake van beklemtoning van besonderhede in die riglyne kan wees. Daar word ook besef dat sonder die voordeel van die bywoning van 'n standaardisasievergadering, daar verskillende interpretasies van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

Hierdie memorandum dien as riglyne.

AFDELING A   INDIVIDUELE BRONONTLEDING

VRAAG 1   VISUELE BRONONTLEDING

- 1.1 *Gebruik jou kennis en gee 'n beskrywing van die struktuur en funksie van die Konvensie vir 'n Demokratiese Suid-Afrika (KODESA).*

[VLAK 1]

- **Struktuur:** 300 afgevaardigdes/veelparty konferensie met 19 verskillende groepe verteenwoordig/politieke groepe verteenwoordig.
- **Funksie:** gesprekke tussen die regering en bevrydingsbewegings om 'n oorgang na 'n demokratiese Suid-Afrika te beding/bespreek toekoms van Suid-Afrika/beding vir 'n nuwe grondwet/konstitusie.

[Enige toepaslike akkurate antwoord]

- 1.2 *Verskaf TWEE leidrade uit die bron wat toon dat die spotprentkunstenaar KODESA as 'n spel beskou.*

[VLAK 2]

- Sokkerwedstryd of spel word gespeel/telbord met telling/Mandela voorgestel as afrigter/massa-aksie lyk soos 'n sportman/sokkerdoele in die agtergrond/"om op te gaan en vir ons te wen"/"KO Challenge"/die ball/doelpale in agtergrond/Mandela en De Klerk getoon as afrigters/kantlyn/bankie/massa aksie as 'n plaasvervanger speler. (Kan "dra sportklere of stewels" aanvaar indien genoem.)

- 1.3 *Verduidelik hoe Mandela die verhouding tussen die 'ANC' en 'MASSA-AKSIE' beskou het, volgens die spotprent. Motiveer jou antwoord met EEN visuele leidraad uit die bron.*

[VLAK 4]

- ANC KODESA spelers word voorgestel as dat hulle nie doele op hul eie kan aanteken nie/stadig om doele aan te teken omdat die telling nul bly, selfs na ekstra tyd.
- 'MASSA-AKSIE' word gebruik as troefkaart om druk op regering uit te oefen by KODESA sodat die ANC sy doelwitte kan bereik/voordelige verhouding/MASSA AKSIE ANC wapen om onderhandelinge aan die gang te sit/MASSA AKSIE het positiewe werksverhouding met ANC/Mandela het beheer oor MASSA AKSIE.
- 'MASSA-AKSIE' word as groot en magtig voorgestel/Mandela sê vir 'MASSA-AKSIE' "Maak gereed om op te gaan en vir ons te wen" (Enige EEN).

[4 punte vir volledige verduideliking wat die skakel wys tussen KODESA en Mandela se verhouding met MASSA AKSIE + 2 punte vir visuele leidraad]

1.4 *Beskryf hoe die spotprentkunstenaar die rol van F.W. de Klerk in die onderhandelingsproses beskou. Jou antwoord moet uit EEN punt bestaan.*

[VLAK 4]

- De Klerk word gesien as kleiner/swakker as die ANC/staan op die kantlyn en kyk/minder belangrik as die ANC.
- De Klerk gesien as opponent van Mandela.
- De Klerk het geen beduidende rol nie omdat hy op die kantlyn gestoot is.
- De Klerk hou MASSA AKSIE dop en voel bedreig en geïntimideer.

[Enige EEN toepaslike akkurate antwoord]

1.5 *In watter mate is hierdie spotprent 'n akkurate beskouing van die prestasies van KODESA in die tydperk 1991–1992? Verduidelik jou antwoord deur jou kennis te gebruik.*

[VLAK 6]

- Die spotprent is **in 'n mate** akkuraat.
- Die KODESA-samesprekings het in 'n atmosfeer van samewerking begin, 'n mate van kompromie is bereik en 'n verklaring van voorneme is onderteken, maar toe het dit vasgeval.
- Vir KODESA was algehele vordering stadig en hierdie stadige pas het onrus in die land tot gevolg gehad/die gebruik van massa-aksie.
- In 1992 het die KODESA-samesprekings in duie gestort as gevolg van volgehoue geweld en derdemag-aktiwiteit/ANC het gedreig om uit te loop en onrus te veroorsaak.

OF

- Die spotprent is **nie akkuraat nie**, want De Klerk het 'n belangrike rol gespeel omdat hy deelgeneem het aan optredes wat onderhandelings oor minderheidsregte laat vasval het.

OF

- Spotprent **slegs gedeeltelik akkuraat** deurdat dit die gebeure van 1991 korrek weergee omdat nie veel bereik is nie, maar dit geen nie gebeure van 1992 weer nie.

NEEM KENNIS: Antwoorde wat suggereer dat die prestasies nie getoon word nie a.g.v. sportprent se vooroordeel/partydigheid sonder ander verduidelikings kan slegs 2 punte verdien/Om te staaf dat die sportprent volkome akkuraat is, is nie korrek nie.

[Enige EEN van die punte wat hierbo verduidelik word]

VRAAG 2   TEKSTUELE BRONONTLEDING

2.1 *Gebruik jou eie kennis en Paragraaf 4 om die hervormings wat Gorbachev gedurende die 1980's ingestel het, te beskryf. Jou antwoord moet uit TWEE omvattende punte bestaan.*

[VLAK 1]

- Perestroika: herstrukturering en heropbou van die Sowjet-ekonomie deur elemente van kapitalisme en privaateienaarskap te gebruik.
- Glasnost: openhartigheid en die vermoë om die regering te kritiseer/ Groter vryheid van spraak is aangemoedig/Politieke gevangenes is vrygelaat/staak staatskorrupsie/mediavryheid.

[Moet naam gee uit die bron en uit eie kennis verduidelik.]

2.2 *Gebruik jou eie woorde om te verduidelik hoe Russiese burgers die gevolge van Gorbachev se hervormings beskou het. Verskaf EEN aanhaling uit Paragraaf 2 en EEN aanhaling uit Paragraaf 4 om jou antwoord te motiveer.*

[VLAK 2]

- Daar is gemengde gevoelens omdat sommige Gorbachev as die rede vir die val van die Sowjetunie beskou en ander beskou hom as die man wat vryheid en vooruitgang aan burgers gebring het.
- **Paragraaf 2:** "Volgens hulle sou hulle sonder Gorbachev as kleinhandelaars in die mark, as misdadigers wat sluikware verkoop, opgeëindig het," ... "Hulle het gesê: 'Nou is ons die eienaars van al hierdie dinge, danksy Gorbachev! ...'" "voormalige leier ... wat vereer word".
- **Paragraaf 4:** "Daar is natuurlik ook groot bewondering vir hom onder party Russe."/ "Sommige steun hom vir die instelling van perestroika ... tesame met glasnost ..."/ "Party mense bewonder hom omdat hy vryheid gebring het, ander verafsku hom omdat hy vryheid gebring het," .../ "Die groter gemeenskap blameer hom vir die verlies van die Sowjetryk en dat hulle burgers van 'n tweederangse land geword het, selfs al erken individue dat hy nuwe horisonne vir hulle en hul kinders geskep het."

2.3 *Dink jy Gorbachev is akkuraat in sy oordeel van die Weste se reaksie op die einde van die Koue Oorlog (Paragraaf 5)? Gebruik jou eie kennis om jou antwoord te verduidelik.*

[VLAK 2 EN VLAK 4]

- Ja, Gorbachev is akkuraat. (Verkeerde standpunt sal die hele antwoord verkeerd maak.)
- Die VSA was die enigste supermoondheid wat oorgebly het na die val van die Sowjetunie/Baie mense het gevoel dat westerse demokrasie gewen het omdat die VSA oorgebly het as die dominante ideologiese en ekonomiese mag.

[Enige toepaslike akkurate kennis]

2.4 *Dink die joernalis dat Gorbachev aanspreeklikheid aanvaar het vir die val van die Sowjetunie? Motiveer jou antwoord met TWEE punte uit Paragrafe 3 en 5.*

[VLAK 6]

- Nee, die joernalis voel dat Gorbachev nie aanspreeklikheid aanvaar het nie. (Verkeerde standpunt sal die hele antwoord verkeerd maak.)
- **Paragraaf 3:** Gorbachev het bewerings dat hy in Rusland gehaat of 'verag' word van hom 'afgeskud' en dit slegs as 'vryheid van spraak' beskou.
- **Paragraaf 5:** Gorbachev blameer die VSA deels omdat hulle hulself as die oorwinnaars beskou het en beweer dat die val by hierdie punt begin het: "Dit was die wegspringpunt vir algehele verval."
- **Paragraaf 5:** Gorbachev voel 'verraai' deur die Weste en impliseer dat die VSA bygedra het tot die val van die Sowjetunie.

VRAAG 3   HUIDIGE KWESSIE IN DIE MEDIA

3.1 *Gebruik 'n aanhaling uit Paragraaf 2 of 3 wat die 'Een China-beleid' beskryf.*

[VLAK 2]

- **Paragraaf 2:** "Een China-beleid – waarvolgens Washington nie vir Taiwan as 'n onafhanklike staat erken nie".
- **Paragraaf 3:** "Een China-beginsel – waarvolgens Taiwan amptelik beskou word as 'n deel van dieselfde Chinese nasie as op die vasteland".

3.2 *Gebruik jou eie kennis om te verduidelik hoekom Taiwan dit kon regkry om 'n onafhanklike eiland te bly.*

[VLAK 1]

- VS vlootskepe patrolleer die Straat van Taiwan sedert 1950/ Missielbasisse wat in Taiwan opgerig is, het die land ook teen aanvalle van die vasteland van China beskerm/beskerm deur die VS-weermag en VS-bystand/VN erken Taiwan as onafhanklike staat van China.

[Enige EEN akkurate toepaslike antwoord]

3.3 *Verduidelik die posisie van Taiwan in VS-China-verhoudings. Motiveer jou antwoord met TWEE bewyse uit Paragraaf 4.*

[VLAK 4]

- Taiwan is uiters/baie belangrik in VS-China verhoudings. (Enige toepaslike akkurate antwoord)
- "Ons doen 'n beroep op die inkomende VS-administrasie en sy leier om die sensitiwiteit van die Taiwan-vraagstuk te erken ..."
- "Een China"-beginsel as die "politieke grondslag" van bande tussen die twee lande."
- "een van China se 'kernbelange'".

3.4 *Gebruik jou eie kennis om EEN voorbeeld van verbeterde verhoudings tussen China en die Verenigde State tussen 1971 en 1972 te verskaf wat nie in die bron genoem word nie.*

[VLAK 1]

- Amerikaanse tafeltennisspan het China in 1971 besoek of ping-pong diplomatie/In 1971 het VSA sy teenkanting teen China se lidmaatskap van die Verenigde Nasies onttrek/1972 was Nixon die eerste VS president wat China besoek het/1972 het VS ingestem om China teen Sowjet-invalle te beskerm en die Chinese het ingestem om nie langer die Noord-Viëtnamese in Viëtnam te ondersteun nie/Kissinger het China in 1971 besoek/1972 Vriendskapsverdrag/Shanghai communiqué/ handelsbetrekkinge.

3.5 *Gebruik jou eie woorde en gee TWEE optredes van Donald Trump wat China 'erg bekommer'. (Paragraaf 2 en 5)*

[VLAK 2]

- **Paragraaf 2:** Trump mag dalk die Een China-beleid beëindig/China moet bereid wees om 'n nuwe akkoord of ooreenkoms met die VSA aan te gaan.
- **Paragraaf 5:** Trump het met die president van Taiwan beraadslaag, wat nie in ooreenstemming is met die ooreenkoms dat geen land diplomatieke bande met Taiwan en China as aparte entiteite mag hê nie.

3.6 *Dink jy die artikel sinspeel daarop dat China dalk sy beleid teenoor Taiwan kan verander as druk toegepas word? Verduidelik jou antwoord met EEN omvattende punt uit die artikel.*

[VLAK 2]

- Nee, die artikel suggereer dat China nie sy beleid sal verander nie.
- Die artikel stel dat China nie op die Taiwan-kwessie sal skik nie.
- Die artikel stel dat Taiwan uniek en 'n "kernbelang" vir China is.
- Die artikel stel dat die Chinese hul besorgdheid oor Trump se optrede en die sensitiwiteit van die Taiwan-kwessie beklemtoon het.

[Enige akkurate toepaslike antwoord wat verband hou met die artikel. Verkeerde standpunt sal die hele antwoord verkeerd maak.]

AFDELING B BRONGEBASEERDE VRAE**Verwys na Bron A**

4. *Verduidelik wat hierdie foto aandui van die verhouding tussen Nikita Khrushchev en Fidel Castro in 1960. Motiveer jou antwoord met TWEE visuele leidrade.*

[VLAK 2]

- Die foto suggereer dat die leiers van die twee lande vriendskaplike betrekkinge het/ontspanne/ondersteunend.
- Die leiers glimlag.
- Khrushchev en Castro omhels mekaar/is op die punt om mekaar te omhels/skare glimlag/klop mekaar op die rug/kepse in hand is teken van respek.

5. *Verduidelik hoe die Verenigde State se regering moontlik op hierdie foto gereageer het. Jou antwoord moet uit EEN punt bestaan.*

[VLAK 4]

- Die Verenigde State kon dalk bekommerd/bang/bevrees/bedreig/angstig/negatief oor die verhouding gevoel het omdat dit 'n Sowjet-bondgenoot naby VS-grense impliseer.
- Die vrees kon by hulle ontstaan het dat Sowjet invloed en Kommunisme besig was om na Kuba te versprei.
- Miskien het hulle gevoel dat dit noodsaaklik was om die verspreiding van Sowjet-invloed in bedwang te hou omdat hulle bedreig kon voel deur die vriendskap tussen die Sowjet- en Kubaanse leiers.

Verwys na Bron A en Bron B

6. *Verskaf EEN bewys uit Bron B wat aantoon dat die Verenigde State die uitbreiding van kommunisme wou verhoed.*

[VLAK 2]

- "Amerika [het] gedink die krisis was om Kuba teen 'n moontlike inval te verdedig /of/ wyer implikasies in verband met infiltrasie in Suid-Amerika ..."
- "... was gereed om Berlyn met kernwapens te verdedig ..."

7. *Verduidelik hoe Bron A die bewerings bevestig wat in Bron B gemaak word oor die verhouding tussen die Sowjetunie en Kuba. Gebruik bewyse uit ALBEI bronne om jou antwoord te motiveer.*

[VLAK 5]

- Bron A bevestig die vriendskap of alliansie of steun wat Kuba van die Sowjetunie kon ontvang/Bevestig dat die Sowjetunie en Kuba in 'n alliansie is of bondgenote is/werkende verhouding Bron B.
- Bron A toon die twee leiers wat mekaar omhels en glimlag en dit bevestig die feit dat Castro aangekondig het dat hy amptelik by die Sowjetblok aansluit soos in Bron B gestel./Bron A toon 'n vriendskaplike verhouding tussen die twee leiers en die Sowjetunie kondig in Bron B aan dat hy Kuba sal verdedig.

8. *In watter mate het Sergei Khrushchev geglo dat Kuba waardevol was vir die Sowjetunie? Verduidelik jou antwoord deur TWEE bewyse uit Bron B te gebruik.*

[VLAK 6]

- Sergei Khrushchev het geglo dat Kuba waardevol (simbolies of strategies) vir die Sowjetunie was.
- Hy het gesê dat die Sowjetunie 'sy kliënte moes verdedig', anders 'sou hulle hul aansien verloor' en dat dit soortgelyk was aan die VSA wat Wes-Berlyn moes verdedig. Dit het gehelp met die magsbalans tussen die twee supermoondhede. Hy het Kuba egter beskryf as 'n "klein nuttelose stukkie grond in vyandige grondgebied" wat verdedig moes word, en daarmee het hy impliseer dat Kuba se waarde beperk was./Dit as nodig om dit te verdedig om as supermoondheid behandel te word/ was verplig/gebonde om dit te verdedig.

OF

- Sergei Khrushchev het geglo dat Kuba van geen waarde vir die Sowjetunie was nie.
- Hy impliseer dat die Sowjetunie 'sy kliënte moes verdedig', anders 'sou hulle hul aansien verloor' en dat dit soortgelyk was aan die VSA wat Wes-Berlyn moes verdedig. Hy beskryf Kuba as 'n "klein nuttelose stukkie grond in vyandige grondgebied" wat verdedig moes word, en daarmee impliseer hy dat Kuba 'n las vir die Sowjetunie was/verplig/gebonde om te verdedig.

9. *Hoe betroubaar is Bron B vir 'n geskiedkundige wat die redes vir die Kubaanse Missielkrisis bestudeer?*

[VLAK 6]

Om volpunte te behaal, moet melding gemaak word van die oorsprong, bedoeling en vooroordeel/bepenkings in die bron. Waarde word nie vereis nie.

Die oorsprong van die bron is 'n onderhoud wat in 2012 gevoer is waarin Sergei Khrushchev, die seun van Nikita Khrushchev, sy interpretasie gee van die realiteit agter die Kubaanse Missielkrisis. Die bron is slegs uit een perspektief (Sergei Khrushchev se perspektief) en dit is ter verdediging van die Sowjetunie geskryf. Omdat hy die seun van die voormalige leier is, mag daar dalk vooroordeel wees om sy pa se reputasie te verdedig of te beskerm. Dit is ook slegs 'n Sowjet-perspektief en -interpretasie, wat dit bevooroordeel maak. Hy beskryf die Sowjet-verdediging van Kuba as 'n plig en dat dit gedoen is om aansien te behou. Die onderhoudvrae was rigtinggewend en sy antwoorde was beperk tot die vrae. Die vrae is dalk ook bevooroordeel omdat dit vra oor die "Amerikaanse wanbegrip". Die onderhoud is eers in 2012 gevoer en is dus 'n terugblik met 'n subjektiewe en geselekteerde beskouing. Verder is dit nie die volledige bron nie; dit is geredigeer en is slegs 'n uittreksel uit die oorspronklike. Die vooroordeel, doel, eensydige perspektief en redigering maak dit 'n onbetroubare bron as dit alleenstaande gebruik word.

Gebruik hierdie rubriek in samehang met die bogenoemde riglyne:

6–5	Evaluerings/Bepanking en vooroordeel Verstaan die bron/erken beperkings/fokus op oorsprong en intensie en erken vooroordeel om sodoende af te lei dat die bron beperkte betroubaarheid het of onbetroubaar is. Moet aanhaal/verwys na vooroordeel in die bron of vooroordeel van oorsprong en publikasie om 6 punte te verdien.
4–3	Ontleding en beperking Toon die vermoë om die bron te verstaan/erken die oorsprong en/of intensie en vae verwysing na die beperking van die bron as dit op sy eie gebruik word/geen poging om bron te evalueer nie (vooroordeel, ens.)
2–1	Begrip Beskryf die inligting wat uit bron verkry is/slegs in staat om die bron te verstaan, maar geen poging om die bron self te evalueer nie (beperkte bespreking van oorsprong of intensie).
0	Geen poging aangewend om die vraag te beantwoord nie.

Verwys na Bron B en Bron C

10. *Wat was die hoofrede vir die oprigting van missiele in Kuba, volgens Sergei Khrushchev en Fidel Castro? Gebruik bewyse uit ALBEI bronne om jou antwoord te motiveer.*

[VLAK 4 en VLAK 2]

- Die hoofrede was om Kuba teen 'n aanval van die Verenigde State te verdedig. (Moet een hoofrede noem wat beide perspektiewe deel.)
- Bron B meld dat die Sowjetunie "sy kliënte moes verdedig"/"Die Sowjetunie het missiele na Kuba gestuur ... as 'n kragtige boodskap aan die Verenigde State: moenie Kuba binneval nie."
- Bron C meld dat dit noodsaaklik was "om dit duidelik te stel aan die Verenigde State dat 'n inval in Kuba oorlog met die Sowjetunie sou beteken. Dit was toe dat hulle die missiele voorgestel het"/"Ons het die risiko's verkies ... bo die risiko's van die magteloosheid om op 'n Amerikaanse inval van Kuba te wag."

Verwys na Bron D

11. *Verduidelik Andrei Gromyko se rede vir die oprigting van Sowjet-missiele in Kuba. Jou antwoord moet uit TWEE punte bestaan.*

[VLAK 2]

- Die Verenigde State het missielbasisse naby die grense van die USSR opgerig.
- Die besluit om missiele in Kuba te plaas het eers plaasgevind nadat die Verenigde State die idee verwerp het om die missielbasisse op vreemde grondgebied wat die Sowjetunie bedreig, te verwyder.

Verwys na Bron E

12. *Gebruik Paragraaf 1 om TWEE redes te verskaf vir Khrushchev se besluit om missielbasisse in Kuba op te rig.*

[VLAK 2]

- "Khrushchev [was] vasberade om sy land as Amerika se gelyke te laat geld ten opsigte van militêre, diplomatieke, ekonomiese en wetenskaplike krag."
- "wou kommunisme as ideologies meerderwaardig teenoor kapitalisme bewys".
- Hy wou kommunisme versprei.
- Kubaanse situasie het sy oorsprong in die kernwapenwedloop.

13. *Verskaf DRIE bewyse uit Paragrafe 2 en 3 om die redes te verduidelik waarom die Sowjetunie missielbasisse in Kuba opgerig het.*

[VLAK 2]

- "... die strategiese kernbalans weg van die VSA laat kantel..."
(Paragraaf 2)
- "... bedingingsmiddel ... om die Weste uit Berlyn te dwing ..."
(Paragraaf 3)
- "... afskrikmiddel ... vir enige Amerikaanse aanval op Kuba ..."
(Paragraaf 3)

14. *Blameer die skrywer Khrushchev vir die Kubaanse Missielkrisis? Verduidelik jou antwoord deur DRIE bewyse uit Paragrafe 3 en 4 te gee.*

[VLAK 6]

- Die skrywer blameer Khrushchev vir die Kubaanse Missielkrisis.
- **Paragraaf 3:** Khrushchev word beskryf as iemand wat 'n "gevaarlike dobbelspel" onderneem/Khrushchev "beveel geheime verskeping" van missiele na Kuba/Khrushchev wou die missiele as 'n "bedingingsmiddel gebruik ... om die Weste uit Berlyn te dwing".
- **Paragraaf 4:** Khrushchev het aanvanklik die missiele se teenwoordigheid ontken en is "gedwing om die fotografiese bewyse te verduidelik".

OF

- Die skrywer blameer Khrushchev in 'n groot mate, maar hy blameer ook vir Castro.
- **Paragraaf 3:** Khrushchev word beskryf as iemand wat 'n "gevaarlike dobbelspel" onderneem/Khrushchev "beveel geheime verskeping" van missiele na Kuba wat met Castro se volle goedkeuring plaasgevind het/Khrushchev wou die missiele as 'n "bedingingsmiddel gebruik ... om die Weste uit Berlyn te dwing".
- **Paragraaf 4:** Khrushchev het aanvanklik die missiele se teenwoordigheid ontken en is "gedwing om die fotografiese bewyse te verduidelik".

Verwys na Bron E

15. ***Vind 'n geskiedkundige konsep in Bron E wat die beste by elk van die volgende definisies pas. Skryf slegs die geskiedkundige konsep neer. (Geen verduideliking is nodig nie)***

[ALLE VLAK 2]

- 15.1 *Die aanvaarding dat kapitalisme en kommunisme terselfdertyd afsonderlik kan bestaan.*

Vreedsame naasbestaan/naasbestaan

- 15.2 *Om 'n land met absolute mag te regeer.*

Despoties

- 15.3 *Om die weermag te gebruik om 'n gebied te omsingel om beweging en die vrye vloei van goedere af te sny.*

Blokkade/skeepsblokkade/kwarantyn

- 15.4 *'n Internasionale organisasie wat gestig is om politieke en ekonomiese samewerking tussen lidlande te bevorder.*

Verenigde Nasies

- 15.5 *'n Ekonomiese en politieke stelsel waarin 'n land se handel en nywerheid deur privaateienaars beheer word vir wins, eerder as deur die staat.*

Kapitalisme

- 15.6 *Wedywering tussen nasies vir oorheersing in die ontwikkeling en opgaar van wapens.*

Wapenwedloop/Kernwapenwedloop

Verwys na Bron F

16. ***Gebruik Bron F en jou eie kennis om die volgende vrae te beantwoord. Skryf slegs die antwoord neer.***

- 16.1 *Identifiseer die Koue Oorlog-konsep wat in hierdie spotprent voorkom.*

[VLAK 3]

Waagsaamheid

- 16.2 *Verskaf DRIE leidrade uit die spotprent wat aandui dat Khrushchev aggressief opgetree het.*

[VLAK 2]

Khrushchev is geteken as groot en indrukwekkend/Hou 'n swaard/sleep en gryp wêreldvrede/Sleep wêreldvrede na 'n afgrond toe/"Weer eens tot op die rand, weer eens."/Wêreldvrede word as klein en maer uitgebeeld/rig swaard op wêreldvrede/forseer vrou deur haar te sleep/Khrushchev se gesigsuitdrukking/wêreldvrede lyk verskrik/beangs. **[Enige DRIE]**

16.3 *Sê of die spotprent 'n Westerse of Sowjet-mening van die Kubaanse Missielkrisis weerspieël.*

[VLAK 3]

Westerse

Verwys na Bron G en H

17. *Was Khrushchev reg om te glo dat Kennedy 'n 'ultimatum' aan hom gestel het (Bron H)? Motiveer jou antwoord met TWEE omvattende punte uit Bron G.*

[VLAK 6]

- Khrushchev se siening is nie akkuraat nie/Dit is versigtige optrede/dit is 'n daad van waagsaamheid/dit verskaf opsies aan Khrushchev/geen finale eis word gestel nie.
- Kennedy se kwarantyn sou skepe met offensiewe vrag terugstuur en hulle nie aanval nie.
- Slegs as die Sowjetse missiele van Kuba af teen 'n ander land in die westelike halfgrond lanseer, sou dit as 'n oorlogsdaad beskou word wat volle vergelding vereis.
- Kennedy moedig Khrushchev aan om sy optrede te staak en te poog om verhoudings tussen die twee lande te stabiliseer.
- VSA wys nie lewensnoodsaaklikhede weg nie, laat dit toe om Kuba te bereik.
- Khrushchev word die opsie gegee om die wapenwedloop te eindig en die geskiedenis van die mensdom te transformeer/verander.

Verwys na Bron G en H

18. ***Gebruik Bronne G en H en jou eie kennis om aan te dui of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Skryf slegs WAAR of ONWAAR neer. (Geen verduideliking is nodig nie)***

18.1 *Die kwarantyn wat deur die Verenigde State op Kuba geplaas is, het nie verhoed dat noodsaaklike items vir oorlewing Kubaanse burgerlikes bereik nie.*

[VLAK 2]

WAAR

18.2 *Kennedy het in sy toespraak gemeld dat hy oorlog teen Fidel Castro sou verklaar as kernmissiele op skepe gevind word wat na Kuba op pad was.*

[VLAK 2]

ONWAAR

18.3 *Kennedy se kwarantyn het Khrushchev genoodsaak om te besluit om wêreldvrede te handhaaf of om 'n kernoorlog te begin.*

[VLAK 2]

WAAR

AFDELING C BRONGEBASEERDE OPSTEL

Gebruik Bronne A tot H in die Bronmateriaalboekie om 'n brongebaseerde opstel oor die volgende onderwerp te skryf:

In watter mate was Khrushchev verantwoordelik vir die Kubaanse missielkrisis van 1962?

Maak seker dat jy die bronne gebruik wat voorsien word om jou argument saam te stel, en onthou om die bronne deur die letters aan te dui.

[VLAK 2, 3, 4, 5 en 6]

Die opstel word holisties nagesien deur die IEB se brongebaseerde opstelrubriek saam met die nasienriglyne te gebruik.

- **Kandidate kan argumenteer dat Khrushchev in 'n groot mate verantwoordelik was vir die Kubaanse Missielkrisis en dat ander faktore soos die verdediging van Kuba teen VS-aanvalle en Amerika se aggressiewe optrede in 'n mindere mate verantwoordelik was.**
OF
- **Kandidate kan argumenteer dat Khrushchev in 'n sekere mate verantwoordelik was vir die Kubaanse Missielkrisis en dat ander faktore soos die verdediging van Kuba teen VS-aanvalle en Amerika se aggressiewe optrede ook verantwoordelik vir die krisis was.**
OF
- **Kandidate kan argumenteer dat Khrushchev in 'n geringe mate verantwoordelik was vir die Kubaanse Missielkrisis en dat ander faktore soos die verdediging van Kuba teen VS-aanvalle en Amerika se aggressiewe optrede teenoor die Sowjetunie hoofsaaklik verantwoordelik was vir die krisis.**

BRON	KHRUSHCHEV VERANTWOORDELIK	ANDER FAKTORE VERANTWOORDELIK: VERDEDIG KUBA TEEN VS-AANVAL; VS- AGGRESSIE; VS MILITÊRE BASISSE: MAGBALANS; VERKEERDE PERSEPSIES
	Fokuswoorde: groot mate/sekere mate/geringe mate	Fokuswoorde: geringe mate/groot mate/sekere mate
A	<p>Toon vriendskap tussen Khrushchev en Castro</p> <p>(Kan gebruik word om bedreiging vir die VSA te toon, as aanduiding van 'n Sowjet-bondgenoot naby VS-grense, of dat kommunisme besig was om te versprei)</p> <p>Die twee leiers glimlag/omhels in publisiteitsfoto</p>	<p>Mag toon dat beide leiers as gelykes gesien word, dus kon enige van hulle die spanning begin/inisieer het.</p> <p>Geen leier kom dominant voor in die foto nie.</p>
B	<p>Khrushchev beskerm die Sowjet, dus veroorsaak dit spanning</p> <p>"... na die Bay of Pigs [inval] aangekondig het dat hy amptelik by die Sowjetblok aansluit."</p> <p>"... die onus* op die Sowjetunie om al hul kliënte, al hul bondgenote, te verdedig, anders sou hulle hul aansien verloor ... en jou bondgenote sou jou nie vertrou nie."</p> <p>"... Kuba ... 'n klein nuttelose stukkie grond, in vyandige* grondgebied. Maar as jy dit nie verdedig nie, sal jy nie as 'n supermoondheid beskou word nie."</p> <p>"Die Verenigde State was gereed om Berlyn met kernwapens te verdedig."</p>	<p>Amerika onder verkeerde indruk oor die Sowjet se behoefte om kommunisme te versprei</p> <p>"Die grootste wanbegrip was die idee dat Amerika gedink het die krisis was om Kuba teen 'n moontlike inval te verdedig of wyer implikasies in verband met infiltrasie in Suid-Amerika ... teorieë wat niks met die werklikheid te doen het nie."</p> <p>Verdediging van Kuba teen vyandigheid of VS-aanval</p> <p>"Fidel Castro [het] na die Bay of Pigs [inval] aangekondig dat hy amptelik by die Sowjetblok aansluit. ..."</p> <p>"... die onus [was] op die Sowjetunie om al hul kliënte, al hul bondgenote, te verdedig, anders sou hulle aansien verloor ... en jou bondgenote sou jou nie vertrou nie."</p> <p>"... [Kuba was] 'n klein nuttelose stukkie grond, in vyandige grondgebied. Maar as jy dit nie verdedig nie, sal jy nie as 'n supermoondheid beskou word nie."</p> <p>"Die Verenigde State was gereed om Berlyn met kernwapens te verdedig. Die Sowjetunie het missiele na Kuba gestuur ... as 'n kragtige boodskap aan die Verenigde State: moenie Kuba binneval nie."</p>
C	<p>Die Sowjet het voorgestel om missiele te plaas wat verhoogde spanning veroorsaak het.</p> <p>"Dit was toe dat hulle die missiele voorgestel het ..."</p>	<p>Castro het beskerming nodig gehad teen VS-aggressie</p> <p>"Dit was noodsaaklik om dit duidelik te stel aan die Verenigde State dat 'n inval in Kuba oorlog met die Sowjetunie sou beteken. Dit was toe dat hulle die missiele voorgestel het ..."</p> <p>"Ons het die risiko's verkies ... bo die risiko's van die magteloosheid om op 'n Amerikaanse inval van Kuba te wag."</p>
D		<p>VS se aggressiewe militêre beleide</p> <p>"Die Verenigde State het oor 'n aantal jaar offensiewe militêre basisse rondom sosialistiese lande opgerig, hoofsaaklik naby die USSR se grense."</p>

		<p>Magsbalans en onregverdige militêre voordeel van die VSA</p> <p>"Die plasing van effektiewe middelafstand Sowjetmissiele in Kuba is eers onderneem nadat die Verenigde State se regering herhaaldelik voorstelle verwerp het om Amerikaanse militêre basisse, insluitende missielterreine, op vreemde grondgebied te verwyder."</p>
E	<p>Khrushchev se vasberadenheid om Sowjetmag en kommunistiese ideologie af te dwing</p> <p>"Khrushchev [was] vasberade om sy land as Amerika se gelyke te laat geld ten opsigte van militêre, diplomatieke, ekonomiese en wetenskaplike krag. Hy wou kommunisme as ideologies meerderwaardig teenoor kapitalisme bewys. Khrushchev het geglo dat kapitalisme homself uiteindelik sou vernietig en dat kommunisme onvermydelik sou versprei ..."</p> <p>Khrushchev se poging om die oorhand oor die VSA te kry</p> <p>"'n Geleentheid het nou bestaan waar Sowjet kernwapens in "Uncle Sam se agterplaas" geplaas kon word, wat die strategiese kernbalans weg van die VSA laat kantel het. Die beplande geheime plasing van Sowjet-missiele in Kuba, slegs 90 km van Florida af, het beteken dat die waarskuwingstyd in Amerika om vir 'n kernaanval voor te berei, minder as 'n minuut was."</p> <p>"Khrushchev het redeneer dat die missiele nie net as afskrikmiddel sou dien vir enige Amerikaanse aanval op Kuba nie, maar dat dit ook as bedingingsmiddel gebruik kon word om die Weste uit Berlyn te dwing ..."</p> <p>Khrushchev het 'n waagstuk geneem en dinge in die geheim gedoen</p> <p>"... buitengewone, gevaarlike dobbelspel ..."</p> <p>"die geheime verskeping en installering van kernmissiele in Kuba beveel ..."</p> <p>Khrushchev was oneerlik</p> <p>"Aanvanklik het Khrushchev die teenwoordigheid van missiele ontken, maar hy is gedwing om die fotografiese bewyse aan die Verenigde Nasies te verduidelik ..."</p>	<p>Reaksie op VS-aggressie</p> <p>"Khrushchev het redeneer dat die missiele nie net as afskrikmiddel* sou dien vir enige Amerikaanse aanval op Kuba nie, ..." </p>

F	<p>Khrushchev het waagmanskap gebruik en wêreldvrede bedreig wat die krisis veroorsaak het.</p> <p>Khrushchev word groot en indrukwekkend geteken. Hy word as aggressief uitgebeeld met 'n swaard, wat wêreldvrede na die rand van 'n afgrond sleep en verklaar "Weer eens tot op die rand, weer eens".</p>	
G	<p>Kennedy blameer Khrushchev dat hy die krisis veroorsaak het en lewer 'n toespraak om Khrushchev te waarsku in 'n daad van waagmanskap</p> <p>"Ek doen 'n beroep op Voorsitter Khrushchev om hierdie ongeoorloofde, roekelose en uitlokkende bedreiging van wêreldvrede en stabiele verhouding tussen ons twee nasies stop te sit." "Ek versoek hom ook om hierdie pad van wêreldoorheersing agter te laat" "Hy het nou die geleentheid om te wêreld terug te bring van die afgrond van vernietiging ..."</p>	<p>VSA/Kennedy het veroorsaak dat die spanning toeneem omdat hulle 'n blokkade om Kuba geplaas het.</p> <p>"Ek het opdrag gegee dat die volgende ... stappe onmiddellik geneem moet word ..." "... streng kwarantyn op alle militêre toerusting ..."</p>
H		<p>Khrushchev glo dat Kennedy vir die krisis verantwoordelik is deur 'n ultimatum te stel en hy suggereer dat die VSA soos 'n diktator optree en die krisis veroorsaak het</p> <p>"Mnr. President, u [het] 'n uitdaging tot ons gerig ..." "U, Mnr. President, verklaar nie kwarantyn nie, maar stel eerder 'n ultimatum ..." "... u dreig ons ..." "... deur voor tirannie mee te gee ..." "... u wil ons intimideer."</p>

Totaal: 200 punte

GENERIESE RUBRIEK VIR BRONGEBASEERDE OPSTEL

	Argument + fokus	Gebruik van bronne	Teenargument	Struktuur + styl	Hoofindruk
7+ 100–90% 50–45	Neem standpunt in. Hou standpunt deurgaans vol. Handhaaf duidelike en konsekwente fokus. Verstaan alle aspekte van die vraag. Skakel bronne en vraag baie goed aaneen.	Gebruik al die bronne en verwys daarna deur die letter te gebruik. Gebruik detail van die bronne om argument en teenargument te staaf. Haal selektief aan waar toepaslik.	Bespreek teenargument volledig. Erken teenargument in inleiding en slot. Skakel deurgaans die teenargument met die hoofargument.	Kort inleiding en slot wat daarop fokus om die vraag te beantwoord. Gebruik paragrawe. Vlot uitdrukking.	Opstel is logies, samehangend en bondig. Dit weerspieël uitstekende historiese insig en begrip.
7 89–80% 44–40	Neem standpunt in. Volgehoue argument met enkele dwalings wat nie afbreuk doen aan die begrip of fokus nie. Skakel bronne en vraag goed aaneen.	Soos hierbo.	Soos hierbo.	Soos hierbo.	Opstel is duidelik en akkuraat alhoewel die styl nie altyd bondig is nie. Dit weerspieël baie goeie historiese insig en begrip.
6 79–70% 39–35	Neem standpunt in. Fokus op die vraag, maar mag enkele dwalings in fokus of bedoelde fokus hê wat afwyk van die argument. Skakel bronne en vraag aaneen.	Gebruik al die bronne en verwys daarna deur die letter te gebruik. Gebruik detail van bronne, maar daar is soms leemtes of geringe afwykings in bewyslewing. Haal selektief aan waar toepaslik.	Identifiseer teenargument.	Inleiding en slot wat daarop fokus om die vraag te beantwoord. Gebruik paragrawe. Uitdrukking bevredigend.	Opstel is 'n goeie poging maar ontbreek diepte. Dit is oor die algemeen vloeiend, maar beperkte herhaling kom voor. Daar is enkele beperkings in historiese insig en begrip.
5 69–60% 34–30	Wend 'n poging aan om standpunt in te neem. Leemtes in fokus of gebruik bygevoegde/geïmpliseerde fokus. Argument is inkonsekwent of sonder diepte. Hier en daar tekens dat bronne en vraag aaneenskakel.	Gebruik die meeste bronne en verwys daarna deur die letter te gebruik. Beskryf of parafraseer bronne eerder as om inligting daaruit te gebruik. Gebruik te veel lang aanhalings uit die bronne.	Identifiseer teenargument, maar nie volledig nie. Laat sommige aspekte van die teenargument uit.	Inleiding en gevolgtrekking teenwoordig, maar gebrekkig. Uitdrukking bevredigend.	Opstel poog om die vraag te beantwoord, maar is nie deurgaans vloeiend en akkuraat nie. Dit toon basiese insig, maar daar is beperkte historiese begrip.

4 59–50% 29–25	Neem 'n swak standpunt in. Gebruik bygevoegde/geïmpliseerde fokus. Wend 'n swak poging aan om bronne en vraag aaneen te skakel.	Laat 2 of 3 bronne uit. Beskryf of lys* bronne eerder as om inligting daaruit toepaslik te gebruik. Gebruik ontoepaslike of te lang aanhalings. Bondel* bronne saam.	Identifiseer teenargument op basiese vlak.	Swak inleiding en slot. Inleiding OF slot ontbreek. Strukturele probleme (bv. gebrek aan paragrawe.) Uitdrukking bevredigend.	Opstel toon oppervlakkige begrip van vraag. Daar is weinig bewys van historiese begrip en insig.
3 49–40% 24–20	Wend 'n powere poging aan om standpunt in te neem. Weinig poging om te fokus. Toon min begrip van argument. Bevat onakkuraathede en leemtes. Poog onsuksesvol om bronne en vraag aaneen te skakel.	Gebruik die helfte van die bronne glad nie. Het swak begrip van bronne. Gebruik weinige toepaslike aanhalings.	Het geen teenargument nie of dit is baie simplisties.	Strukturele probleme. Inleiding en/of slot ontbreek. Uitdrukking swak.	Opstel is moeilik om te lees of die argument is moeilik om te volg. Dit toon 'n gebrek aan begrip van die vraag, of hoe om bronne te gebruik om die vraag te beantwoord.
2 39–30% 19–15	Wend geen poging aan om standpunt in te neem nie. Fokus nie op vraag nie. Nie in staat om bronne en vraag aaneen te skakel nie.	Gebruik baie min bronne. Het 'n swak begrip van bronne.	Soos hierbo.	Strukturele probleme. Uitdrukking baie swak.	Opstel toon geen begrip van historiese kwessies soos in die bronne aangetref nie. Dit toon weinig begrip van die vraag, maar kandidaat het gepoog om sommige inligting in die bronne te gebruik.
1 29–0% 14–0	Wend geen poging aan om te fokus nie. Verstaan die vraag glad nie.	Gebruik slegs een of geen bronne nie. Blyk nie in staat te wees om relevante bronne te gebruik nie.	Geen teenargument nie.	Strukturele probleme. Uitdrukking uiters swak.	Opstel toon uiters gebrekkige begrip van bronne of van vraag, of hoe die twee aaneenskakel.

- Lys bronne – gebruik bronne alfabeties eerder as om dit te groepeer ter ondersteuning van die argument of teen-argument [bv. Bron A toon ...; Bron B beweer ...; Volgens Bron C ...; In Bron D ... ens.]
- Bondel bronne saam – hanteer verskeie bronne gelyktydig eerder as afsonderlik, en gee daardeur te kenne dat almal dieselfde ding sê [bv. (Bronne A, C, F en H)]